

1. PASZA (68) sb f

Oba a pochylone.

sg N pászã (10). ◇ G pász(e)j (6) *LibLeg, BielKron, CzechEp, GostGosp* (2), *WisznTr, paszy* (4) *Mącz* (2), *ZapKościér, Calep*, pász(e) (3) *Strum, ModrzBaz, GrabowSet*; -e (1), -(e) (2). ◇ D pász(y) (1). ◇ A pászã (13), pászę (1) *SkarŻyw*. ◇ I pászã (2). ◇ L pász(y) (7), pász(e)j (2) *SkarJedn, WujNT*. ◇ pl N pászé (5); -é (2), -(e) (3). ◇ G pász (2) *BudBib, CzechEp*, pász(y) (1) *LibLeg*. ◇ A pászé (8); -é (1), -(e) (7). ◇ I pászami (1). ◇ L pászãch (2); -ãch (1), -(a)ch (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVIII w.

1. *Miejsce, gdzie paszą się zwierzęta roślinożerne, zwłaszcza udomowione; pascuum PolAnt, Modrz, JanStat; pastio Mącz, Cn; pastus Mącz (39)* : *yelly ze lzyã nyemogã obycz beřz tham thych pãřzy poddany Czesarřczy, nyechay by dawaly Krolowy ye⁸⁰ M thakowã dany, yakã Czeřzarzowy dawayã LibLeg 7/99v, 6/157; řzukãli pãřtwiřkã bydłu fwemu. Y nãleřli przewyborne y obfite pãřze BibRadz 1.Par 4/40; BielKron 159; Mącz 226b, 282c; BudBib 1.Par 4/40; Nãd to/ řã niektore krãiny [...] co pãřze dobre mãiã/ drew/ bydłã y infzych rzeczy dořtãtek ModrzBaz 119v, 21v; Calep 5a; GostGosp 170; SarnStat 475, 552, 1228.*

W połączaniach szeregowych (3): ZapKościér 1582/33; Abowiem procz włok řã pożytki [...] w Rzeczyp. nãřzey/ iãko řã [...] z řãdow/ z obor/ z řtãd/ z gãiow/ nã drwã/ řãki/ pãřze GrabPospR L3v, L4v.

W przeciwstawieniu: »pasza ... obora« (1): Zrzepcow/ [...] nie ma w tym folwãrku řaden chowãc nã řimę/ kędy řtãdo/ ãle do infzego wygnãc: ã ielřcze pilniey kędy w pãřzy/ ã nie w oborze. GostGosp 86.

W charakterystycznych połączeniach: pasza dobra ((na)lepsza) (5), obfita, przestrona, przewyborna, syta; używanie paszy; szukać pasz; z pasze zganiać; mieć pasze (2), naleźć, swarzyć się o paszę.

Zwroty: »być na paszy(-ej)« = in pastione esse Mącz; esse pascentem Vulg [szyk zmienny] (3): Mącz 282c; A było nie dãleko od nich řtãdo wielkie wieprzow nã pãřzey. WujNT Matth 8/30, Mar 5/11.

»pognać na paszã« (1): Propellere pecus pastum, Bydło pognać nã pãřã. Mącz 287c.

»w, na paszã puřcić (a. puszczãc)« [szyk zmienny] (1:1): ReřZwierz 105; A to bydło co do kuchniey/ puřcić ma kazãc Vrřednik w infzã pãřã GostGosp 102.

Wyrażenia: »pasze drobom, bydłu, dla bydł« = pascuum (pro) pecoribus PolAnt (2:1:1): poborřyli przybitki ich/ y mieřzkãnia [...]/ y mieřzkãli nã mieřřcu ich/ bo tãm mieli pãřze dla bydł řwoich. BibRadz 1.Par 4/41; BudBib 1.Par 4/39, 41; mieřzkãc pořpołu nie mogli/ prze wielkoř dobzytkow. ã zwãřczãã gdy řludzy ich y pãřterze/ o mieřřcã y pãřę bydłu/ řwãřzyć řię poczęli. SkarŻyw 283.

»pasza leřna« (1): nath tho Lãřzow Łãk, Pãřzy tak Lefzny yako y polny, [...] do czařzu ym pořwolonyego wřzywaly ZapKościér 1582/33.

»pasza polna« (1): ZapKościér 1582/33 cf »pasza leřna«.

Przen (11) : ReřWiz 190; Thoć řobie pořpolicie ludzie zã koniec w miłořci kłãdã. Obãcřze tho w.m. pãnie Boiãnowřki/ iãko te owieřzki głupie/ wãbione tãk dobrã pãřã/ od chytrych wilkow beřpieczne być mogã. GõrnDworz Bb5; Moy wiekuiřty pãřterz mię pãřie/ Nie zeydřie mi nic nã řadnym wczãřie:

Zawiódł mię w paźe niepołpolité [Ps 22/2] KochPs 32; Iedźze w Bożymię/ á náśláduy onych/ Ná lepřzą paźą/ wężow popleciónych *KlonFlis* E3.

Zwrot: »bywać na paszy« (1): (*nagł*) Stániłław Száfrániec s Pieřzko. Ikáły. (-) TEn Zrzobek iáko widziz/ Itádá domowego/ Choć nie bywał ná paźach/ kráiu pořtronnego. *RejZwierz* 64.

»paść się z wiela pasz« (1): (*marg*) [O]dkąd Rzym[s]kiego księdzÁ Papá názywáią. (-) Ieřli Pápá od paźey/ ábo od pášienia? [...] dobrze ieřt názwány. Bo lię pášie z wiela paź *CzechEp* 425.

»na paszy(-ej) (p)osadzić« (2): Pan mię rzádzi/ á ná žadney mi rzeczy nie zeydzie/ ná dobry mię paźey pořadził [*in loco pascuae ibi me collocavit Ps 22/2*] *SkarJedn* 401; [*przekład tego samego tekstu*] *SkarKaz* 162a.

Wyrażenie: »stado pasze« (1): My twoy lud/ zátym/ Itádo paźe twoiey/ Džiękić oddamy/ z cáley duřze řwoiey *GrabowSet* V v.

a *Wiara, religia* (2) : Ale iż teř y cí/ ktorzy przy czyřtości wiáry Świętey/ [...] zořtáli/ [...] ledwie o tym nie myslą/ iákoby řie kiedy z iedności wiáry y KořciółÁ Pániłkiego co rychley wydrzeć/ á ná ine obce paźe/ zá řwá wolá vdác mogli. *KarnNap ktv*.

Zwrot: »paść na paszy« (1): že IchM nauką swá dusz naszych nie zwodzą z dobrej drogi, ale pasą na dobrych paszach jako owieczki boskie *DiarDop* 100.

2. Pasienie, wypasanie, pasienie się; pastio Cn (17) : LibLeg 7/10; LibMal 1551/162; Compascuus ager, Pole do paźy. Mącz 282d, 282c [2 r.]; PRácowité woły moie/ Przy tym leřie [...] łáká nieprzepášiona/ [...] Tu wářzÁ džiř paźa będzie *KochSob* 64; Vgor orác pocžynác kędy nadálřy pierwey/ dla paźey/ zwłářczá kędy czás ná paźą *GostGosp* 98; *SarnStat* 512, 644, 679, 1307, 1308, 1310.

Przen (1) :

pasza czego (1): *SkarJedn* 273 cf *W połączeniu szeregowym*.

W połączeniu szeregowym (1): iemu [*biskupowi rzymskiemu*] w Pietrze S. daná ieřt zupelna moc/ ná paźą/ rzáđ y řprávowánie powřzechnego kořciółÁ. *SkarJedn* 273.

a. Pokarm dzikich zwierzát; źer; esca Vulg (2) : Dni moię přeřřze były niřli ten co zliřty biega [...]. Przebiegli iákoby łodki z iábłki/ iáko Orzeł gdy ná paźą leći. *Leop Iob* 9/26; Zwierz řie wrácał [!] z paźey do gęřtego láfu. *WisznTr* 30.

3. Pokarm dla zwierzát; pabulum Mącz, Modrz, Cn; pascuum Modrz; pabulatio, pastio, pastus Cn (12) :

Przen (1) : á ludzie nieumieiący piřmá/ trzymáią vržędy ludziom včžonym náležące/ á iáko tráđowie/ nád cudzą paźą prožnuiący řiedzą. *ModrzBaz* 135v.

a. Pokarm dla zwierzát udomowionych, karma (8) : Pabulum compascere, Przeyeřć/ řtrawić paźą. *Mącz* 282d; Gdy kto woły řtáwia/ paźą/ iáko potrawy/ ma przemyřláć *GostGosp* 64, 120.

Szeregi: »pasza i siano« (1): á tám kędy zgnioione role pořlady orác/ dla paźey y dla řian *GostGosp* 98.

»ani pasza, ani woda« (1): dla tego žadny niepržyiaciel tych mieyřć pořieřć nie moře/ bo trudny przeiazd/ gdzie áni paźey/ áni wody nie náydzie. *BielKron* 263v.

»zboże i pasze« (1): ktorzi [szlachta] [...] w tem zacnem ciągnieniu/ łtáteczność y męłstwo zliebie godne vkázuią: brzydząc fię połpolitym człowiekiem/ cudze wydźieráiąc/ zboże y pałze [fruges et pascua]/ bydło y woły/ ábo dármo/ ábo zá bárzo máłe pieniądze trawiąc. *ModrzBaz* 102v.

Przen (2) : (marg) [O]dkąd Rzym[s]kiego księdzã Papã nãzywáią. (-) Iełli Pápã od pałzey/ ábo od pášienia? *CzechEp* 425.

a) *Wiara, religia* (1) : Tu dopirko obaczã ony nędzne owieczki thobie zwierzone [...]/ iž to iełt prawdã/ á iž to iełt práwa á wierna pałza/ ktore im ty łzãfuiełz od niego. *RejPos* 123v.

b. *Pokarm wężów* (1) : Sámã fię łobã wieźie gawiedz onã/ Splotłzy fię iáko wieć ná polu bronã. Ná dobrã pałzã gđzie lepsza dźiedzínã/ Płynie gãdźínã. *KlonFlis* E2v.

c. *Pokarm ryb* (2) : ábowiém długim mognieniem Staw/ wymuie pałze Rybam tym kthóre fye ziemiã páłã. *Strum* L, O4.

Cf **PASTEWNIK, PASTWA, PASTWISKO, PASTWISZCZE, PAŚ, 2. [PAŚCIE], PAŚNIA**